

64B.2 (on i. 1.1); स्वप्नस्य प्रातिभासिकत्वेनाज्ञानविषयतानवच्छेदकत्वात् GuruCandr. i. 55.8; ii. 65.9; ii. 161.10; अज्ञानविषयतानवच्छेदकत्वं प्रातीतिके सर्वत्र स्वकालवच्छेदेनास्ति LaCandr. 330.32; 489.12.

अज्ञानविषयत्व (ajñānaviṣaya-tva) *n.* i the state of having nescience as the object अज्ञानविषयत्वमस्तु ततः किमित्यत्राह न हीति SrutaPra. iB. 9.20 (on i. 1.1); ii the nature of being the object of nescience अज्ञानत्वं नाम अज्ञानविषयत्वम् VivaPraSam. 23.17; निर्गुणब्रह्मतया अज्ञानविषयत्वाश्रयत्वाभ्यामप्राप्तपुरुषार्थरूपतया संसारदशायां प्रतीयमानत्वात् LalitāTri-Bh. 289.3 (on 19); प्रकाशमानस्यात्मनोऽज्ञानविषयत्वे Nyāyāmr. 370A.5; अज्ञानविषयश्च शुद्धं ब्रह्म अज्ञानकल्पितस्य तदितरस्याज्ञानविषयत्वायोगात् AdvaiSi. 678.5; जडे आवरणकृत्वाभावेनाज्ञानविषयत्वानुपगमात् SiddhāLeSam. 234.4; 413.5; रजताभावादौ साक्षिण्युपपन्ने प्रकाशप्रसक्त्या तदवच्छेदेनाज्ञानविषयत्वसंभवात् GuruCandr. i. 55.14; ii. 94.14; ब्रह्मनिष्ठस्याज्ञानविषयत्वाभावस्य धीः LaCandr. 299.7; 402.38.

अज्ञानविषयिता (ajñāna-viṣayitā) *f.* subjectness of nescience असंबद्धस्यापि ... अतीतानागतयोरिव ज्ञानविषयितायामिवाज्ञानविषयितायामप्यवच्छेदकत्वसंभवात् LaCandr. 330.41.

अज्ञानविषयीभूत (ajñāna-viṣayibhūta) *adj.* which has become the object of nescience अज्ञानविषयीभूतं चैतन्यमीश्वरः SiddhāBi. 47.3; घटावच्छिन्नचैतन्यविषया वा वृत्तिरज्ञानविषयीभूतकेवलचिदविषयत्वादज्ञानविरोधिनी न स्यात् AdvaiSi. 591.4.

अज्ञानविस्तीर्णमरु (ajñāna-vistīrnamaru) *m.* wide desert of ignorance अज्ञानविस्तीर्णमरु ... स्ववासनानाममरीचिवारि परिस्फुरति YogVā. v. 19.41 (but comm. अज्ञानलक्षणेन आतपेन विस्तीर्णे आच्छन्ने मरु मरुभूमिसदृशे आत्मनि)

अज्ञानविहितागस (ajñānavihitāgas) *adj.* who has committed sin through ignorance (i. e. unknowingly) प्रसीद देवि शापान्तं कुर्वस्या दुहितुर्मम । एतेषां च स्वभृत्यानामज्ञानविहितागसाम् KathāSaSāg. xvii. 1.73.

अज्ञानवृत्ति (ajñānavṛtti) *f.* i modification of nescience अज्ञानवृत्तयो नाना तत्तद्गुणविलक्षणाः SarvaVeSaSam. 316; ससर्जाये ... । महामोहं च मोहं च तमश्चान्नवृत्तयः BhāgP. iii. 12.2; अज्ञानवृत्तयः सूक्ष्मा विस्पष्टा बुद्धिवृत्तयः PañcDa. 11.66; ईश्वरप्राज्ञौ चैतन्यप्रदीप्ताभिरतिमृक्षमाभिरज्ञानवृत्तिभिरानन्दमनुभवतः VedāntSā.(Sa.) 7.8; मिथ्याग्रहास्मिन्तिरागविकोपभीतिरज्ञानवृत्तिमिति पञ्चविधां स सृष्ट्वा Nārāy. iii. 10.2; ii evil or wrong impression मनो महामयोत्तसं ध्रुवमज्ञानवृत्तिषु । मानुद्धर YogVā. vi(2). 6.3 (comm. अज्ञानवृत्तिषु दुर्वासनासु); *adj.* existing in nescience अज्ञानवृत्तिभेदादिप्रतियोगितया सिद्धसाधनस्य वारणाय विशेषणम् GuruCandr. i. 96.16.

अज्ञानवृत्तित्व (ajñānavṛttitva) *n.* the state of existing in nescience शक्तीनामज्ञानवृत्तित्वं न त्ववस्थानाम् GuruCandr. ii. 156.12.

अज्ञानवृत्तिप्रतिबिम्बित (ajñānavṛttipratibimbita) *adj.* reflected in the modification of nescience अज्ञानस्याज्ञानवृत्तिप्रतिबिम्बितसाक्षिभास्यत्वेन वृत्तिनाशादेव संस्कारोपपत्तेः AdvaiSi. 557.22; 558.8.

अज्ञानवृत्तिप्रतियोगित्व (ajñānavṛttipratiyogitva) *n.* counter correlativeness existing in nescience अज्ञानवृत्तिप्रतियोगित्वं लक्षणं निर्दोषम् GuruCandr. i. 96.11.

अज्ञानवैभव (ajñāna-vaibhava) *n.* magnitude of nescience अज्ञानवैभवादेव दुःखमाप्नोति मानवः SkandP. iii(1). 45.36.

अज्ञानवैयर्थ्य (ajñāna-vaiyarthya) *n.* purposelessness of nescience मोक्षेऽप्यप्रकाशापातात् । अज्ञानवैयर्थ्याच्च Nyāyāmr. 395B.8; आवरणविक्षेपकार्यसिद्धेरज्ञानवैयर्थ्यात् GuruCandr. ii. 156.1.

अज्ञानव्यक्त्यन्तर (ajñāna-vyaktiyantara) *n.* another instance of nescience तत्राकारः जातिशक्त्यादिरूपो धर्मो वा ... अज्ञानव्यक्त्यन्तरं वा Nyāyāmr. 639B.3.

अज्ञानव्यतिरिक्तदोष (ajñānavyatirikta-doṣa) *m.* defect other than nescience अध्यक्षधीः अज्ञानव्यतिरिक्तदोषमहिमाजन्यं प्रपद्यास्पदम् । ... बोभवीति ... सफला YātraPra. 6.163.

अज्ञानव्यतिरेक (ajñāna-vyatireka) *m.* [Inst.] without nescience न च अज्ञानव्यतिरेकेण मोक्षस्य व्यवधानान्तरं कल्पयितुं शक्यम् BrĀraUBh. 388.10 (on iii. 3.1); अतोऽज्ञानव्यतिरेकेण असत् इव जडस्यापि स्वरूपासिद्धेः IṣṭaSi. 200.8.

अज्ञानव्यभिचरित (ajñāna-vyabhicarita) *n.* adultery through ignorance चान्द्रायणं कुर्यात् सकृदज्ञानव्यभिचरिताविषयमल्पत्वात् ManvaMu. 485.2 (on 11.171)

अज्ञानव्यवच्छेद (ajñāna-vyavaccheda) *m.* exclusion of ignorance बुद्धयधिकारेण ज्ञानमिति लभ्ये अज्ञानव्यवच्छेदः Kiraṇā. 276.23.

अज्ञानव्यवधान (ajñāna-vyavadhāna) *n.* A obstacle in the form

of ignorance अज्ञानव्यवधाननिवर्तकत्वात् ज्ञानस्य मोक्षो ज्ञानकार्यमित्युपचर्यते BrĀraUBh. 388.8 (on iii. 3.1); कामानुपपाद्याज्ञानव्यवधानं ज्ञानप्रशंसार्थमुक्त्वा AnuBh. 201.12 (on iii. 2.31); B intervention by nescience अत एव प्रमाणव्यवधानेनाज्ञानव्यवधानेन च ... घटादयो न केवलसाक्षिवेद्याः SiddhāTa. 6.22.

अज्ञानव्यवहार (ajñāna-vyavahāra) *m.* use of (the concept of) ignorance or nescience इतरथा ह्यज्ञानव्यवहारः कापि न स्यात् NyāyKu. 78.11; तदवच्छिन्नवैतन्याज्ञानादेव तत्रापि अज्ञात (v. l. अज्ञान) व्यवहारोपपत्तेः SiddhāBi. 52.6.

अज्ञानव्यवहित (ajñāna-vyavahita) *adj.* concealed by nescience अज्ञानव्यवहितस्य च तस्य प्राप्तिः SiddhāBi. 145.2.

अज्ञानव्याप्य (ajñāna-vyāpya) *adj.* invariably concomitant with nescience अज्ञानव्याप्यस्य निवृत्तिरपि अज्ञाननिवृत्तिद्वारा तादृशी GuruCandr. i. 103.20.

अज्ञानव्यावर्तक (ajñāna-vyāvartaka) *adj.* which defines or limits the (specific) nescience अहं घटं न जानामीत्यत्राज्ञानव्यावर्तको घटो न तावत्संबन्धरहितेन साक्षिणा प्रत्येतुं योग्यः VivaPraSam. 20.7.

अज्ञानव्यावर्तकता (ajñānavyāvartakata) *f.* the state of defining or limiting the (specific) nescience अन्यस्तु अज्ञानव्यावर्तकतया ... अवभास्यते NyāySu.(Ja.) 62B.9 (on i. 1.1)

अज्ञानव्यावर्तकत्व (ajñānavyāvartakata-tva) *n.* the state of defining or limiting the (specific) nescience विशेषस्य चाबुद्धस्याज्ञानव्यावर्तकत्वेन प्रतिभासायोगात् VedāntKa. 173.26.

अज्ञानव्यावृत्ति (ajñāna-vyāvṛtti) *f.* i exclusion of non-knowledge तदेव ज्ञानमज्ञानव्यावृत्तिकल्पितज्ञानत्वांशं फलम् Bhām. 438.11 (on ii. 2.28); 438.15 (on ii. 2.28); अज्ञानव्यावृत्त्यात्मकापोहरूपेण कल्पितो ज्ञानत्वसामान्यरूपोऽशो यस्य तत् VedāntKa. 285.22; ii removal of ignorance सर्वत्राज्ञानव्यावृत्तेर्ज्ञानमात्रतन्त्रतादेशनात् PrakaVi. 64.17.

अज्ञानव्याहति (ajñāna-vyāhāti) *f.* contradiction of nescience तादृशाधिष्ठानज्ञानस्येदानीमपि सत्त्वात् अज्ञानव्याहतिः GuruCandr. i. 404.15.

अज्ञानशक्ति (ajñāna-śakti) *f.* power in the form of ignorance चैतन्यस्याज्ञानशक्तेरनादेर्जीवत्वं तु व्यञ्जकं कल्पयन्तः । जीवारूढं व्यक्तमज्ञानमाहुः SamkṣeSā. 2.192 (ii. 116.2); (शुक्त्यादिज्ञानस्याज्ञानात्मिका) अज्ञानशक्त्यभिभावकत्वं न युक्तम् GuruCandr. ii. 155.21; शुक्त्यादिज्ञानस्याज्ञानशक्तिनाशकत्वमुक्तम् LaCandr. 489.13.

अज्ञानशङ्का (ajñāna-śāṅkā) *f.* doubt about ignorance प्राशिकेवज्ञानशङ्कया सभ्यानां वरणम् NyāySu.(Ja.) 273B.9 (on ii. 1.2)

अज्ञानशमन (ajñāna-śamana) *n.* removal (lit. pacification) of ignorance नैव राज्येन महता ... । प्राप्तमज्ञानशमनं परलोके सुखावहम् BhaviP. 278A.27 (i. 187.32)

अज्ञानशरीरत्व (ajñānaśarīra-tva) *n.* the state of having the form of nescience अज्ञानशरीरत्वेऽपि ब्रह्मज्ञानस्य सत्यार्थत्वात् ... ज्ञानत्वं तदज्ञाननिवर्तकत्वं चेष्यते IṣṭaSi. 69.16.

अज्ञानशात्रव (ajñāna-śātrava) *m.* enemy in the form of nescience युगप्रधानसरीणाम् ... चेच्छित्तवृत्तावज्ञानशात्रवः । अवस्कन्दं ददात्यद्य PrabhaC. 58.15.

अज्ञानशान्ति (ajñāna-śānti) *f.* dispelling of the ignorance ततो मामीश्वरः सृष्ट्वा ... । विससर्जे महीपीठं लोकस्याज्ञानशान्तये YogVā. ii. 11.7; पृच्छाम्योशनसं नाथं नूनमज्ञानशान्तये YogVā. v. 25.18.

अज्ञानशीलत्व (ajñānaśīla-tva) *n.* the state of being characterised by ignorance तत्राज्ञानशीलत्वाद्वाद्यत्र वेत्यर्थसंशयः JayaMa. 356.21 (on 6.6)

अज्ञानशून्यचित् (ajñānaśūnya-cit) *f.* consciousness devoid of nescience ज्ञानमज्ञानशून्यचित्द्रूपमपेक्ष्य लाघवादाह GuruCandr. ii. 334.17; i. 413.5; अज्ञानशून्यचित्द्रूपस्य भानस्य च व्यवहारे तादृशाज्ञानस्याज्ञानसामान्यस्य चानुपलब्धेः हेतुत्वात् LaCandr. 564.21; चिद्भातीत्यत्राज्ञानशून्यचित् ... विषयः LaCandr. 777.14; 281.3; 533.21.

अज्ञानशेष (ajñāna-śeṣa) *m.* residue of nescience अतो नाज्ञानशेषः कल्प्यः IṣṭaSi. 71.9; 72.21; 73.9.

अज्ञानसंयुत (ajñāna-samyuta) *adj.* associated with ignorance अज्ञानसंयुतं भूतं शमलं सर्वसंमतम् PadmP. iv. 110.87; मायया मोहिताः सर्वे जना अज्ञानसंयुताः Adhyārā. iv. 5.19.

अज्ञानसंयुतात्मन् (ajñānasamyutātman) *adj.* whose mind is accompanied by ignorance केचित् ... अज्ञानसंयुतात्मानः संचरन्ति प्रतारकाः KulārT. 1.73.

अज्ञानसंवरण (ajñāna-samvaraṇa) *n.* act of concealing or covering ignorance अज्ञानसंवरणाय यत्किञ्चिन्नाभिधेयम् PrakaVi. vi. 531.20.